

Onsdagen den 19 Februari 1868.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades tre protokollsutdrag för den 15 och protokollet för den 3 dennes.

Herr Thorburn: Jag anhåller om fjorton dagars ledighet från riksdagsgörömlen, räknade från och med nästa Fredag.

Till denna anhållan lemnade Kammaren, uppå gjord proposition, sitt samtycke.

Herr Falk: Jag får vördsamt anhålla om fjorton dagars ledighet från riksdagsgörömlen, räknade från och med den 28 i denna månad.

Jemväl denna begäran bifölls.

Föredrogs änyo och godkändes Lag-Utskottets den 12 och 15 dennes bordlagda Utlåtande N:o 3, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitie-ombudsmans embetsförvaltning; hvarefter ett protokollsutdrag härom justerades.

Föredrogs änyo och bifölls Stats-Utskottets den 12 och 15 dennes bordlagda Utlåtande N:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om inlösen af vissa Kronan tillhöriga lägenheter i Falun för inrättande derstädes af en lägre bergsskola.

Föredrogs änyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 12 och 15 dennes på bordet lagda Utlåtande N:o 8, angående beräkningen af Statsverkets inkomster.

Härvid förekom till en början:

Utskottets å sidan 2 afgifna hemställan angående förslagspriset å Kronans spanmål.

Friherre af Ugglas: Stats-Utskottet har i denna punkt vidtagit en förändring af hvad Kongl. Maj:t i den nädiga Propositionen föreslagit, då Utskottet hemställt, att förslagspriset på Kronans spanmål för nästinstundande statsreglering måtte bestämmas till 2 R:dr 10 öre för kubikfoten i stället för 2 R:dr. I anledning häraf ber jag att i största korthet få erinra om det sätt, hvarpå förslagspriset hittills bestämts.

Sedan detsamma förut upptagits till 10 R:dr R:mt för tunnan, blef det vid 1856 års riksdag i sammanhang med de förändringar, som egt rum i afseende på målet, bestämdt till 2 R:dr för kubikfoten, hvilket pris, som sedermera oförändradt bibehållits, upptogs till denna jemna summa, på det att vid sönderdelandet jemna tiotal måtte uppkomma. Rikets Ständer yttrade i sin vid nämnda riksdag till Kongl. Maj:t i ärendet aflättna underdåniga skrifvelse: »med afseende å hvad sålunda förekommit och efter beräkning af spanmålens värde i medeltal för åren 1849—1856 samt då antagandet af den utaf Statskontoret föreslagna beräkningsgrund derjemte, i afseende på specialstaters och räkningskapers upprättande, medför den väsendtliga fördel att priset för en kanna spanmål efter 2 R:dr R:mt för kubikfoten kommer att utfalla i jemna tiotal af öre, hvilket förhållande icke inträffar, om värdet af en kubikfot beräknas till vare sig något högre eller lägre belopp, hafva Rikets Ständer bifallit, att spanmålpriset vid beräkning af Statsverkets inkomster för nu ingångna statsregleringsperiod må, i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t behagat föreslå, bestämmas till 2 R:dr R:mt för kubikfoten.» Enahanda äsigt hafva derpåföljande Riksdagar uttalat. Stats-Utskottet, som, i fråga om bestämmandet af förslagspriset å Kronans spanmål, alltid fästet synnerligt afseende vid riksmarkegångspriset, har vid den undersökning af förhållandena, som Utskottet vid hvarje riksdag verkställt, funnit, att riksmarkegången i allmänhet varit lägre än förslagspriset, hvilket sednare Utskottet derföre hemställt måtte fortfarande bibehållas. Vid 1865 års riksdag tillkännagaf Utskottet att, ehuru medelpriset på den uti kronouppbörden under inkomsttitlarna ordinarie ränta, tionde-spanmål, hästvakans-spanmål och arrendemedel, influtna spanmål under åren 1861, 1862 och 1863 uppgått till 2 R:dr 21 öre för kubikfoten, riksmarkegångspriset för åren 1863, 1864 och 1865 i medeltal likväl utgjort endast 2 R:dr 3 öre: i anledning hvaraf Utskottet icke fann skäl att föreslå någon förhöjning af förslagspriset utöfver det af Kongl. Maj:t föreslagna jemna belopp 2 R:dr för kubikfoten. Vid sistlidna riksdag resonerade Utskottet på samma sätt med förklarande, att riksmarkegångspriset för de tre åren 1864, 1865 och 1866 i medeltal uppgått till 1 R:dr 88 öre.

Då den Kongl. Propositionen afgafs var riksmarkegångspriset känt endast för åren 1865, 1866 och 1867, då detsamma i medeltal utgjort 1 R:dr 87 öre eller ett öre mindre än det medeltal af samma pris, på grund hvaraf Stats-Utskottet vid sistlidna riksdag hemställde, att förslagspriset måtte bestämmas till 2 R:dr. På sådan grund och då jag derjemte an-

sett, att den Kongl. Propositionen borde bibehålla den jemna summan, hvilket utgör en fördel vid beräkning af stater, hvari spanmål ingår, upptogs förslagspriset i Propositionen till oförändradt belopp eller 2 R:dr för kubikfoten. Sedan Stats-Utskottet afgifvit sitt betänkande har Kongl. Maj:t emellertid bestämt riksmarkegångspriset för innevarande år till 3 R:dr 5 öre per kubikfot. Detta pris, sammanräknadt med det under de två nästföretgående åren, gifver ett större medelpris, än det för åren 1865, 1866 och 1867, och motsvarar således mera spanmåls verkliga värde.

Under sådana förhållanden anser jag mig ej böra motsätta mig det af Utskottet framställda förslag, ehuru det ej medför någon nämnvärd tillökning i statsinkomsterna. Det kan visserligen synas, som om så skulle ske, men, om man undantager ett enda fall, reducerar sig den föreslagna förhöjningen endast till helt enkelt en bokföringsåtgärd. Kronans spanmål betalas nemligen af räntegifvarne icke efter förslagspriset, utan efter markegångspriset, och om derföre det förra är lägre än det sednare, uppkommer ett öfverskott, som, om det äfven icke är beräknadt bland statsinkomsterna, likväl kommer Staten till godo. Ett motsatt förhållande eger rum i afseende å de 88,680 $\frac{1}{2}$ kubikfot spanmål, som under Åttonde Hufvudtiteln äro anslagna till allöning af elementarläroverkens lärare: ty skulle man i afseende på detta anslag höja priset med 10 öre för kubikfoten, minskades derigenom lärarnes inkomster, hvilket åter skulle tillskynda Statsverket en vinst af 8,868 R:dr. Detta vore ock den enda vinst, som till följd af den utaf Utskottet föreslagna förhöjning skulle komma Staten till godo. Men deremot medför Utskottets förslag åtskilliga olägenheter såsom, bland andra, att man, på sätt beräkningen af hästvakans-spanmålen och intressemedlen utvisar, måste till följd af den ojemna siffran beräkna inkomsttitlarna i öretal, samt att genom de förändrade beräkningsgrunder i en mängd stater och förslager, som af samma förslag blefve en följd, ökad besvär kommer att tillskyndas en del tjänstemän och räkenskapsförare. Då man emellertid genom antagande af Utskottets förslag kommer sanningen närmare, vill jag, såsom jag redan nämnt, icke motsätta mig detsamma.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Då Stats-Utskottet utförligt framställt skälen för den af Utskottet föreslagna förhöjning, har jag ej mycket att tillägga.

Såsom skäl för förhöjningen har Utskottet i Betänkandet åberopat det förhållande, att medeluppbördspriset för kubikfoten å Kronans ränte-, tionde-, arrende- och hästvakans-spanmål alltsedan år 1859 varit högre än 2 R:dr 10 öre. Riksmarkegångspriset för samma år har visserligen i medeltal varit lägre, men om man tager i beräkning den för innevarande år numera fastställda riksmarkegång, blir äfven medelmarkegångspriset för nästkommande år högre än den föreslagna förhöjningen. Detta sistnämnda förhållande var icke eller obekant för Stats-Utskottet, hvarföre det ock bidrog till bestämmandet af det föreslagna priset; men då siffran ej var känd, när Betänkandet justerades, kunde den ej i detsamma införas.

Emot Utskottets förslag har anmärkts, att olägenhet af begagnande af ojemna siffror skulle vid beräkningen af Statsverkets inkomster kunna

uppkomma. I anledning häraf vill jag erinra att, om det äfven vore förenadt med större beqvämighet att använda en sådan siffra som 2 R:dr, man likväl icke dervid bör fästa afseende, derest den föreslagna förhöjningen är riktig. Dessutom tror jag, att då räkenskapsföraren har att begagna sig af det jemna tiotalet och då den föreslagna förhöjningen af 10 öre utgör fem procent af det hittills stadgade priset 2 R:dr, de svårigheter, som kunna blifva en följd af Utskottets förslag, icke skola blifva synnerligen stora, utan att de förändringar i räkenskapernas förande, som i händelse af bifall till förslaget kunna komma ifråga, skola kunna på ett mycket enkelt sätt utföras. Jag har ock i Statskontoret af alla de tjenstemän, som hafva att göra med Statsverkets räkenskaper, erhållit den upplysning, att svårigheter af någon större beskaffenhet icke vore af den föreslagna förhöjningen att befara. Jag anser således, att alla skäl förefinnas, för att bestämma priset till det af Utskottet föreslagna. Vål kan detta pris vid beräkningen af de särskilda titlarne göra en jemnkning af summorna nödvändig; men detta är ej annat än hvad som mängen gång tillförene skett. Så hafva, hvad intressemedlen angår, dessa, som under åren 1863—1865 i medeltal uppgått till 5,482 R:dr, upptagits i den Kongl. Propositionen för erhållande af jemn summa till endast 5,000 R:dr. Jag medger att detta icke ser bra ut, men förfarandet är likväl icke ovanligt.

Då tal är om detta Betänkande, kan jag icke underlåta att nämna, det jag finner en stor brist, enligt min tanke, vidlåda detsamma. Under flera föregående riksdagar har det nemligen varit vanligt, att Stats-Utskottets inkomstbetänkande varit åtföljdt af en och annan bilaga med uppgift på förslag till upphäfvande eller lindring af några eller någon af de många tryckande skattebördorna. Dylika förslag, afseende lindring i hammarskatten, kopparräntan, tackjernstionen — att ej tala om många flera skattetitlar — hafva tillkommit på grund af Kongl. Propositioner eller motioner väckta af enskilde riksdagsmän. För mig hafva de tillfällena, då jag fått rösta för något förslag till lindring eller afskaffande af någon skatt, varit de angenämaste stunder, under den tid jag sutit såsom ledamot i Stats-Utskottet. Men om man betraktar Statsverkets nuvarande tillstånd, skall man finna, att sådana förslag nu ej kunna tillstyrkas. Detta förhållande är visserligen beklagligt, men jag tillåter mig dock uttrycka den förhoppning, att bättre tider snart skola inträffa, samt att Stats-Utskottet då skall fortgå på samma bana och genom nedsättningar söka lindra beskattningen.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Grefve Mörner, Carl Göran: Den förste värde talaren nämnde om den ordning, som förut iakttagits vid bestämmandet af förslagspriset å Kronans spanmål. En sådan ordning kunde vara på sin plats, ja till och med nödvändig på den tid, då Riksdagen hade att uppgöra statsreglering för tre år, och då det, till följd af tilläfventyrs inträffande vexlingar i priset, nästan var omöjligt att på förhand med någon säkerhet kunna beräkna detsamma. Då förhållandet emellertid nu genom de ärliga riksdagarne blifvit helt annorlunda, synes det mig vara orätt att anse uppskattningen af Kronans inkomster nästan endast såsom en formalitet och att dervid städe använda vissa bestämda pris, lika litet

motsvarande det sanna värdet som det i Kronans gamla jordeböcker befintliga kronovärde. Jag föreställer mig deremot, att meningen med denna ärligen återkommande uppskattning är att utröna statsinkomsternas *sanna* värde för att kunna derefter beräkna utgifterna. Att sålunda kunna åstadkomma besparingar bör ju ock destomera vara Representationens skyldighet, som densammas sammankomster kostar landet ärligen omkring en half million Riksdaler. Med afseende häruppå anser jag derföre, det vara angeläget att tillse, att vi icke genom en oriktig beräkning af Statens inkomster föranleda större brister eller större behof af tillskott, än som är oundgängligen nödvändigt; ty om inkomsterna beräknas till större summa än den, hvartill de i verkligheten uppgå, komma brister att uppstå, hvilka sedan måste fyllas, och om de åter beräknas alltför lågt, blir behofvet af tillskott större, än det borde vara. Detta är så axiomatiskt, att jag tror att det icke kan bestridas. Det har visserligen yttrats, att det öfverskott, som uppkommer genom en låg beräkning af inkomsterna, kommer Staten till godo, men vi veta alla, huru det förhåller sig med detta öfverskott: det är en skrinlagd tillgång, som först af en följande Riksdag får disponeras och som således icke kan användas, för att afhjelpa den brist, som genom den låga beräkningen af Statens inkomster uppkommit. — Då man motser, att ett öfverskott, till följd af förhållandet emellan förslagspriset å Kronans spannmål och spannmålets verkliga värde, skall uppkomma, anser jag det vara så mycket nödvändigare att granska det pris, hvartill Kronans spannmål skulle kunna beräknas, som det af den Kongl. Propositionen blifvit klart, att stora lån erfordras, för att fylla bristerna. Jag tillät mig äfven att fästa uppmärksamheten härå vid remissen af den Kongl. Propositionen.

Uti sitt Betänkande har Stats-Utskottet föreslagit en tillökning i förslagspriset af 10 öre per kubikfot spannmål. Önskligt hade det dock varit, om Utskottet, då det i detta afseende ville göra en förändring, hade föreslagit en sådan, som ledt till något verkligt gagn och som kommit sanningen så nära som möjligt, utan att derföre medföra någon fara. Då jag ser på Kongl. Maj:ts Proposition och det sist utkomna sammandraget af 1865 års rikshufvudbok, synes det mig som om förslagspriset skulle utan våda hafva kunnat ytterligare höjas med 10 öre utöfver det af Utskottet föreslagna belopp eller till 2 R:dr 20 öre för kubikfoten. Enligt den Kongl. Propositionen uppgår nemligen Kronans behållna tiondespannmål till 150.000 kubikfot och dess värde har under åren 1863, 1864 och 1865 utgjort i medeltal 332.515 R:dr. Om man uppskattar dessa 150.000 kubikfot efter 2 R:dr 20 öre för hvarje kubikfot, erhåller man en summa af 330.000 R:dr eller 30.000 R:dr mera än det belopp, hvartill de beräknats i den Kongl. Propositionen, hvarigenom således en tillökning i verklig inkomst skulle uppkomma, men hela det beräknade beloppet komme ändå att med 2.515 R:dr understiga hvad som under de förut omnämnda tre åren 1863, 1864 och 1865 verkligen för ifrågavarande spannmål i Kronans kassa influtit. Hvad arrendespannmålen beträffar, upplyser icke Utskottets Betänkande hvad densamma i Statens kassa inbringat, men enligt sammandraget ur 1865 års rikshufvudbok har lösen derför under nämnda år utgjort 367.513 R:dr eller 36.513 R:dr mera, än hvartill densamma i stat beräknats; och hvad angår hästvakans-

spanmålen, som uppgår till 140,175 kubikfot, skulle det belopp, hvartill den kunde beräknas, blifva efter 2 R:dr 20 öre för kubikfoten 308.385 R:dr eller 14,017 R:dr 50 öre mera än hvartill Utskottet upptagit densamma. Genom denna beräkning skulle man derjemte slippa från den af förste talaren omnämnda olägenhet, att den summan, hvartill hästvakansspanmålen beräknades, komme att sluta på 50 öre; ty antager man den af mig föreslagna beräkningsgrund, 2 R:dr 20 öre, komma summorna alltid att sluta på jemna tal af Riksdaler.

Jag får alltså föreslå att förslagspriset å Kronans spannmål för nästinstundande statsreglering må från det af Stats-Utskottet föreslagna belopp, 2 R:dr 10 öre, höjas till 2 R:dr 20 öre för kubikfoten.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Lika riktigt, som jag tror, att det är att i afseende på bestämmandet af förslagspriset å Kronans spannmål icke alltför mycket hålla fast vid siffran, lika orätt tror jag det är att ändra denna siffra vid hvarje riksdag eller att bestämma den efter förhållanden, som för hvarje år vexla. Då den siffra, som hittills varit gällande, varit det, om jag rätt minnes, alltifrån 1858, d. v. s. under tio år, har det således visat sig såväl för Staten som för den enskilde fördelaktigt, att samma siffra så mycket som möjligt bibehålles. Förslagspriset hade visserligen af Utskottet kunnat föreslagits till 1 R:dr 20 öre i stället för 1 R:dr 10 öre, men man fruktade att, derest priset höjdes alltför mycket, det lätt kunde hända, att man inom kort blefve tvungen att åter nedsätta detsamma. För min del är jag af den tanke, att man måste hafva tålmod, då man föreslår förhöjningar och icke på en gång göra dessa alltför stora. På grund häraf och då Herr Finansministern dessutom upplyst att, antingen man bestämmer ett högre eller lägre förslagspris, detta dock ej vidare inverkar på statsinkomsternas belopp, än hvad den till aflöning åt elementarläroverkens lärare anslagna spannmål angår, finner jag ej skäl att tillstyrka bifall till det af Grefve Mörner framställda förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan oförändrad och dels af Grefve Mörner, att samma hemställan måtte bifallas med den förändring, att förslagspriset å Kronans spannmål bestämdes till 2 Rdr 20 öre för kubikfoten; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till Utskottets hemställan oförändrad och, då dervid svarades många ja jemte ett eller annat nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

1:sta punkten. ordinarie räntan.

Utskottets förslag till beräkning af den indelta ordinarie räntan.

Godkändes.

Utskottets förslag till beräkning af den Kronan behållna delen af ordinarie räntan.

Friherre af Ugglas: Vid remissen af den Kongl. Propositionen till Stats-Utskottet framställdes af Grefve Mörner den anmärkning att då, vid beräkning af de indelta räntornas värde, tre poster, nemligen en på 330 R:dr 50 öre, en annan på 496 R:dr och slutligen en tredje på 126 R:dr blifvit i den Kongl. Propositionen afräknade, hade dessa poster bort tilläggas vid redogörelsen för de Kronan bibehållna räntor. Enahanda anmärkning gjordes äfven i afseende på tiondespanmålen. Jag förklarade då, att jag åtminstone rörande några af de anmärkta posterna trodde mig med säkerhet veta, att dessa redan under någon tid influtit såsom en Kronan behållen ränta, men att jag ansåg att, innan man företog någon åtgärd till en dylik öfverflyttning, utredning borde ske, huruvida en sådan icke redan skett. Stats-Utskottet har gifvit mig rätt. Af de 952 R:dr 50 öre, som vid beräkning af de indelta räntornas värde i den Kongl. Propositionen afräknats, har Utskottet ansett 642 R:dr kunna öfverflyttas till den till Statsverket ingående, Kronan behållna delen af ordinarie räntan. Likaså har Utskottet till den till Statsverket ingående tiondespannål lagt de af Grefve Mörner anmärkta 968 kubikfot 8 kannor. Ehuru jag tror, att full tillförlitlighet i detta hänseende icke kan erhållas, förr än 1868 års rikshufvudbok hinner att afslutas, äro likväl dessa värden så obetydliga, att jag icke anser, att Kammarern dermed bör upptaga sin dyrbara tid.

Emellertid är det anmärkningsvärdt, att Stats-Utskottet, som haft att beräkna flera millioner Riksdaler, vid utredandet af beloppen gått så noga till väga, att Utskottet till exempel funnit, att af ett anslag å 330 R:dr 50 öre 20 R:dr kunnat öfverflyttas från en titel till en annan. Jag kan likväl icke inse, att man vid beräkning af dylika förslag bör ingå i så vidlyftiga undersökningar angående bokföringssättet, som detta Utskottets förfarande ådagalägger och hvarigenom Utskottet lyckats öka Statsverkets inkomster med 1,000 R:dr utöfver det belopp, hvartill de i den Kongl. Propositionen blifvit beräknade. Om jag fortfarande kommer att hafva befattning med utarbetandet af den Kongl. Propositionen, skall jag för framtiden icke underlåta att tillse, att dylika omföringar blifva verkställda af det embetsverk, som sådant åligger, på det att Riksdagens tid icke må upptagas deraf.

Herr Montgomery-Cederhjelms: I anledning af den anmärkning, som blifvit af den siste värde talaren gjord i afseende på de små siffror, som i Utskottets Betänkande förekomma, vill jag nämna, att deras upptagande varit föranledt af den anmärkning, som i sammanhang med remissen af den Kongl. Propositionen gjordes af en utaf Kammarrens ledamöter, hvilken önskade en utredning af dessa siffror, som af honom uppgäfvos. Vid sådant förhållande, och ehuru visserligen en ledamot inom Utskottet ansåg siffrorna alltför små, ansåg Utskottet likväl det vara Utskottets skyldighet att svara på anmärkningen.

Öfverläggningen förklarades slutad och förslaget godkändes.

2:dra punkten, tiondespanmålen; 3:dje punkten, tiondespanmålslösen efter bestämda pris; 4:de punkten, arrendemedel af kungsgårdar och andra

kronolägenheter; 5:te punkten, silfvertionde, myntarelön och slagskatt; 6:te punkten, kopparräntan.

Utskottets beräkningsförslag godkändes.

7:de punkten, tiondetackjernet.

Grefve Mörner, Carl G Öran: Jag har trott mig finna, att Kammaren ej har synnerlig häg att beräkna Statens ifrågavarande inkomster till högre belopp, än det minsta, hvartill de möjligen kunna uppskattas; och det torde derföre knappt löna mödan att göra någon erinran i afseende å den beräkningsgrund, som beträffande tiondetackjernet blifvit af Stats-Utskottet föreslagen. Dock anser jag mig böra fästa uppmärksamheten derpå, att det pris af 2 R:dr 46 öre för centnern, som tackjernet under de närmast förflutna åren gällt, ej kan anses vara så högt tilltaget, att ju icke under de kommande åren detta pris ganska väl bör komma att ega bestånd. Det synes mig derföre ej heller hafva varit skäl uti att minska beloppet vid beräkningen af tackjernspriset för nästinstundande år, då man kan taga för gifvet att priset ej rimligtvis kan komma att sjunka under de, som gällt under de näst förutgående, för jernhandteringen så ogynnsamma åren. Jag kan derföre icke gilla den nedsättning Utskottet, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts Proposition, föreslagit beträffande priset för tiondetackjernet utan tror att den vid förra riksdagen bestämda siffran bort bibehållas, öfvertygad om att det i verkligheten inflytande beloppet, efter denna beräkningsgrund, skulle komma att öfverstiga det beräknade med flera tusen Riksdaler.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Visserligen skulle Utskottet kunnat gå tillväga på det sätt Grefve Mörner antyddt, men, då Kongl. Maj:t uti sin Proposition gjort framställning om beloppets bestämmande till 2 R:dr 40 öre för centnern, och den beräkningsgrund, som i Propositionen antagits, synes riktig, ansåg sig Utskottet icke hafva skäl att frånträda det Kongl. förslaget. Om det ock ej kan anses vara rätt att beräkna Statens inkomster lägre än hvartill de i verkligheten uppgå, så kan det å andra sidan ej heller vara lämpligt att i en förslagsvis uppgjord beräkning upptaga dem på öret till samma belopp, som de under något föregående år visat sig hafva uppgått till. Det har dessutom alltid varit praxis att såväl i Stats-Utskottets inkomstbetänkande som i de Kongl. Propositionerna beräkna inkomsterna till något mindre belopp än hvartill de i verkligheten kunnat uppbibras; och då det härvidlag dessutom är fråga om en jemförelsevis så ringa summa, torde det ej vara skäl uti att, för vinnande af ett några tusen Riksdaler ökad sifvertal uti inkomstförslaget, frångå hvad Kongl. Maj:t i ämnet föreslagit.

Friherre af Ugglas: Jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att vid sista riksdagen tiondetackjernet beräknades till 16,500 centner med ett värde efter 2 R:dr 50 öre för centnern. Sedermera har det dock visat sig, att under åren 1863, 1864 och 1865 tiondetackjernet i medeltal utgjort 17,575 centner med ett värde af 43,211 R:dr, hvilket motsvarar

2 R:dr

2 R:dr 46 öre per centner. Uti sin berättelse om Statsverkets tillstånd och förvaltning, hvilken till Kongl. Maj:t före nästlidne riksdag ingafs, har Statskontoret, på sätt föredraganden till Statsråds-protokollet anmält, uppgifvit att tiondetackjernet, som beräknades 1863 till 17,000 centner å 2 R:dr, eller 34,000 R:dr, och 1866 till 16,000 centner å 2 R:dr 50 öre, eller 40,000 R:dr hade utgjort:

år 1862,	centner	16,533	värde	41,434	R:dr
» 1863	»	16,132	»	39,086	»
» 1864	»	19,076	»	47,318	»
eller i medeltal	»	17,247	»	42,612	»

och ansågs då således kunna upptagas till 16,500 centner.

Vid betraktande af nu omförmälda förhållanden ansåg Kongl. Maj:t och lämpligt att bestämma tiondetackjernet förslagsvis till den kvantitet och det pris af jemnad summa, 2 R:dr 40 öre per centner, som i den Kongl. Propositionen blifvit hemställt; och som Stats-Utskottet tillstyrkt bifall till denna hemställan, anhåller jag, att Kammaren icke måtte göra någon ändring i den föredragna punkten.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets förslag och dels af Grefve Mörner, att Kammaren, med afslag å samma förslag, måtte besluta, att den beräkning af ifrågavarande inkomsttitel, som vid sednaste riksdag fastställdes, skulle bibehållas; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på godkännande af Utskottets förslag och, då dervid svarades många ja jemte ett eller annat nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

8:de punkten, svafvelbrukstionden; 9:de punkten, mantalspenningarne; 10:de punkten, bötesmedlen; 11:te punkten, kavalleriregementenas hästvakansspanmål; 12:te punkten, tillfälliga rotevakansafgifter; 13:de punkten, vakansafgifter af nyroterad jord; 14:de punkten, rotevakansafgift af utsockne frälsehemman i Halland; 15:de punkten, trosspassevolansafgiften; 16:de punkten, båtsmansvakansafgiften; 17:de punkten, kontrollstämpelmedel; 18:de punkten, fyr- och båkmedel; 19:de punkten, observationsmedel.

Utskottets i alla dessa punkter föreslagna beräkningar blefvo af Kammaren godkända.

20:de punkten. extra medel och uppbörder.

Grefve Mörner, C. G.: Jag har egentligen icke något att anmärka emot Stats-Utskottets beräkning af de Statens inkomster, som i denna punkt afses, utan vill endast göra en erinran i anledning af hvad i samma punkt omförmäles, derom att Utskottet uteslutet de s. k. stubb-öresafgifterna. Det är sannt, att afgifter för virke från Kronans skogar i de norra länen numera icke utgå under benämning af stubb-öresafgifter, sedan påbudet blifvit, att auktioner derstädes skola hållas å Staten tillhöriga skogseffekter, på grund af det antagande att genom dessa auktioner, dertill allmänheten inbjöds till täflan, Kronan skulle få

Riksd. Prot. 1868. 1 Afd. 1 Band.

väl betaldt för sitt timmer och inkomsterna af kronoskogarne i väsendtlig mån tilltaga. Men detta förändrade sätt att realisera skogstillgångarne utgjorde väl ej någon giltig grund att ur beräkningen af Statsverkets inkomster utesluta all inkomst från dess skogar. Fastmera hade jag väntat att få se dessa stora inkomster förslagsvis upptagna i Utskottets Utlåtande, men om dem förekommer derstädes alldeles intet. Jag tror det dock vara ett stort misstag att förbise nämnda inkomster, hvilka nödvändigt böra tagas i betraktande, då frågan förekommer om skogs- och jägeribetjeningens aflöning, hvilken visserligen är i behof af en reglering.

Jag får på nu anförda skäl yrka, att den föredragna punkten måtte varda återremitterad till Stats-Utskottet, på det Utskottet måtte komma i tillfälle att upplysa, huru det förhåller sig med de inkomster, som af Kronans skogar kunna vara att påräkna och med ett lämpligt belopp uppföra dem uti Rikets inkomststat.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Orsaken hvarföre de af den siste talaren omnämnda inkomster i detta Utlåtande icke finnas upptagna är den, att, likasom stubböresafgifterna från och med 1867 ingått till skogsplanteringskassan, så har ock dit influtit de medel, som vid auktioner å Kronans skogseffekter erlagts: och dessa auktionsmedel hafva från och med nämnda år upphört att upptagas bland Statens ordinarie inkomster. Af denna anledning och då skogsplanteringskassan icke är underkastad Stats-Utskottets granskning, har Utskottet funnit sig urständssatt att ens förslagsvis angifva beloppet af de utaf Grefve Mörner åsyftade intraderna, hvilka det för öfrigt icke varit lämpligt att uti ifrågasvarande Utlåtande omnämna.

Friherre af Ugglas: Jag vill ej nu inlåta mig i bedömande af den fråga, huruvida någon vinst verkligen tillskyndats Staten genom stubböresafgiftens upphörande och Kronans skogseffekters försäljning å auktion, derom jag hoppas en annan gång få tillfälle att yttra mig. Jag vill endast, i likhet med hvad den siste talaren antydt, tillkännagifva att de ifrågasatta auktionsmedlen icke ingå direkte till Statsverket utan till skogsplanteringskassan samt användas till bestridande af, bland annat, skogs- och jägeribetjeningens aflöning. Detta är anledningen hvarföre de ej lämpligen kunnat upptagas uti det s. k. inkomstbetänkandet; och mig synes såsom rätta tidpunkten ej vore inne att nu göra dem till föremål för en öfverläggning, då nu ej förekommer några frågor om aflöning eller andra utgifter i och för skogsstaten.

Grefve Mörner: Det synes mig vara en ganska vådlig väg, man nu står i begrepp att slå in på, då man söker framhålla den satsen, att, derföre att en af Statens ordinarie inkomster blifvit till en viss kassa anvisad, denna inkomst skall förklaras ej längre vara Statens, att Stats-Utskottet anser sig befriadt från skyldigheten att upptaga den bland Statens inkomster, och att Stats-Utskottet förklarar sig med densamma icke hafva något att skaffa. Jag har redan sett ett exempel på något dylikt å en annan afdelning af statsförvaltningen. Till Ingeniör-korpsen ingick för längre tid sedan åtskilliga intrader af vid fästningarne utarren-

derade eller upplåtna lägenheter och dessa intrader inberäknades bland tillgångarne till aflöning af befälet vid korpsen, men sedermera hänvisades dessa tillgångar till understödjande af en för befälet vid Ingeniörkorpsen stiftad enskild pensionsfond; och i och med detsamma upphörde den såsom lönetillgång. Denna operation försiggick under den tid, som föregick riksdagen näst före den, då jag hade äran att vara ledamot af Konstitutions-Utskottet, och hade undgått det då nedsatta Konstitutions-Utskottets uppmärksamhet.

Jag tror det nu vara rätta tillfället att fästa uppmärksamheten på, att det ej går an att på detta sätt en tillgång, som varit beräknad bland Statsverkets ordinarie inkomster, helt enkelt utstrykes derifrån genom att öfverflyttas till en särskild kassa, och då skogsplanteringskassan icke är undantagen från granskning hvarken af Riksdagens Revisorer eller af Riksdagen sjelf, får jag af denna anledning och på förut anförda skäl vidhålla mitt yrkande om punktens återremitterande till Stats-Utskottet.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Det är omöjligt för mig att på fri hand upprepa det riksdagsbeslut, på grund hvaraf stubböresafgifterna affördes ur Rikets ordinarie inkomststat och tillades skogsplanteringskassan. Det torde dock ej kunna bestridas, att en sådan förändring försiggått, och ett faktum är, att nämnda afgifter från och med år 1867 ingått till skogsplanteringskassan. Förändringen skedde i sammanhang med regleringen af skogsstaten och införandet af ett annat löningssätt för jägeribetjeningen, hvars aflöning sedermera skulle af ifrågavarande kassa bestridas.

Att denna kassa icke är undantagen Riksdagens Revisorerers granskning, likasom att stubböresmedlen, derföre att de till kassan ingå, ej upphört att vara statsinkomster, torde vara klart. Men lika tydligt torde ock vara, att, då enligt formligt beslut dessa intrader blifvit öfverflyttade från den titel i Rikets inkomststat, derunder de förut återfunnits, de ej vidare der kunna uppföras. Man må icke tro, att de derföre spårlost förkommit, utan skola de på annat håll återfinnas och upplysning icke saknas, till hvad belopp de blifvit redovisade och i verkligheten ingått.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Utskottets förslag och dels återremiss deraf; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till förslaget, hvarvid svarades många ja, blandade med nej, och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja; hvarefter och sedan proposition på bifall till förslaget förnyats samt besvarats med många ja, blandade med nej, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Grefve Mörner begärde votering.

Uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

Den, som godkänner 20:de punkten i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 8, angående beräkningen af extra medel och uppbörder, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

vinner Nej, återremitterar Kammaren denna punkt.

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—55;

Nej—46.

21:sta punkten, intressemedel;

22:dra punkten, jernvägstrafikmedlen.

Godkändes.

Utskottets hemställan å sidan 10, i fråga om den jemkning af en eller annan inkomsttätels belopp, som vid Riks-statens uppgörande kunde finnas nödig.

Bifölls.

Utskottets slutliga yttrande angående de extra ordinarie inkomsterna. totalbeloppet af samtliga statsinkomsterna samt skillnaden dem emellan och de vid sista riksdagen beräknade.

Lades till handlingarne.

Föredrogs änyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 12 och 15 dennes bordlagda Utlåtande N:o 9, i anledning af väckt motion om nedsättning i den vid sednaste riksdag för Andra Kammarens ledamöter bestända resekostnadsersättning.

Utskottets första tillstyrkande.

Friherre Raab, Ad. Ch.: Jag finner mig föranlåten hemställa, om ej Kammaren skulle anse lämpligt att återremittera den nu föredragna punkten af Utlåtandet, då genom en återremiss samma fördel skulle vinnas som genom ett uppskof med Utlåtandets föredragning, nemligen att denna Kammare blefve i tillfälle att före frågans pröfning erfara hvad Andra Kammaren i ämnet beslutat. Det synes mig nemligen vara lämpligast att uppskjuta med fattandet af ett beslut härstädes till dess Medkammaren fått yttra sin mening, vid hvilken man i en fråga sådan som denna nödvändigt måste fästa afseende; och för min del, ehuru jag anser att någon nedsättning skulle kunna ske i det af Utskottet föreslagna skjutnersättningsbeloppet, vill jag, om Andra Kammaren beslutar antaga Utskottets förslag, ej motsätta mig detsamma.

Herr Wallenberg: Stats-Utskottet har efter bästa förstånd öfvervägt den förevarande frågan och trott sig i det förslag, som blifvit afgifvet, hafva gjort en framställning, som borde vinna Kammarens bifall. Under frågans behandling i Utskottet lemnades skyldig uppmärksamhet åt den önskan, som af Andra Kammarens dervarande ledamöter uttalades och hvilken önskan blifvit uttryckt i den nu föredragna punkten af Utlåtandet. Någon anledning är ej att antaga, att Andra Kammarens ledamöter i Utskottet så enhälligt uppträdt i frågan, om deras mening ej varit majoritetens inom Kammaren. Ett yrkande om återremiss, på det af föregående talaren uppgifna skäl, kan jag derföre icke biträda, och vill dessutom fästa uppmärksamheten på, att, om punkten skall återremitteras, bör äfven angifvas i hvad afseende man önskar få densamma ändrad, emedan Utskottet i annat fall stannar i villrådighet och nödgas återsända förslaget oförändradt. För min del tillstyrker jag, att den föredragna punkten måtte godkännas.

Herr Nordenfelt, Enar: Som den värde talaren, hvilken yrkade återremiss af den föredragna punkten, icke tillkännagaf, i hvad afseende han önskade få densamma ändrad, samt Utskottet, enligt min uppfattning, i brist på någon anvisning i detta afseende ej lär kunna göra någon annan hemställan i saken, än den Utskottet redan aflåtit, samt återremissen till följd deraf skulle blifva utan någon påföljd, anhåller jag att Kammaren ej måtte bifalla yrkandet om punktens återförvisande till Stats-Utskottet.

Grefve af Ugglas: Jag medgifver, att det väl vore på sin plats, att, ifall punkten återförvisades till Utskottet, Kammaren antydde i hvad afseende den borde ändras och uttryckte en åsigt i saken, så att Kammaren ej återremitterade endast för att återremittera. Verkligen anledning att förorda en återremiss torde ej heller saknas.

Som Herrarne sett, har en förändring här blifvit föreslagen i hvad vid föregående riksdag egde rum, derigenom att ersättningen för resekostnaden för dem, som begagna skjuts, nedsatts till 3 R:dr milen. Deremot har man för dem, som färdas på jernväg, bibehållit rättigheten till ersättning för plats i första klassens kupé och för dem, som gå med ångbåt, för dubbel hyttplats. Vid detta förhållande och ehuru jag inom Utskottet icke ville motsätta mig hvad Andra Kammarens dervarande ledamöter i frågan ansågo lämpligt, kunde jag ej för mig dölja, att ställningen skulle blifva väsendtligen olika genom den föreslagna förändringen för dem, som färdas med skjuts, och för dem, som begagna andra fortskaffnings-sätt. Om man fore på ångbåt och uppbar resekostnads-ersättning för två hyttplatser, eller på jernväg med ersättning för plats i första klassens kupé, kunde man beräkna ett öfverskott i resekostnadsersättningen, som kunde betäcka utgifterna för lefnadskostnaderna under resan. Ett sådant öfverskott, åtminstone af någon betydighet, kan deremot den icke hafva att påräkna, som färdas med skjuts, emedan han för sig och sina effekter — vanligen medför en representant åtskilliga handlingar från föregående riksdagar — nödgas begagna två hästar. Då numera skjutsen för en häst per mil ofta uppgår till 1 R:dr 25 öre, kommer skjutskostnaden efter två hästar, belöpande sig till 2 R:dr 50 öre milen, att föga under-

stiga det föreslagna skjutsersättningsbeloppet. Låt vara att man på en dag kan tillryggalägga till och med 10 mil; besparingen blir dock endast 5 R:dr, knappt tillräcklig att bestrida kostnaden för vivre och nattlogis, och på långt när icke motsvarande det öfverskott, hvarpå de kunna räkna som färdas med ångbåt eller jernväg. Det torde icke vara ur vägen att på nu ommända förhållande fästa Andra Kammarens uppmärksamhet, helst det möjligen skulle kunna komma i fråga, att en förändring i den föreslagna beräkningen för reseersättning der kommer att vidtagas, till hvilken förmodan jag kommit, så väl genom de motioner i ämnet väckts, som ock genom den reservation en af Andra Kammarens ledamöter i Stats-Utskottet emot Betänkandet afgaf och som af tvänne andra biträdades. Vid detta förhållande och då det såsom en föregående talare nämnt kan hafva skäl för sig att afvakta Andra Kammarens beslut, innan man här afgör frågan, får jag för min del tillkännagifva, att jag icke har något emot den föredragna punktens återförvisande till Utskottet.

Friherre Raab, Ad. Ch.: Med anledning af den anmärkning, som gjorts mot mitt yrkande om återremiss, får jag i Kammarens minne återföra, att jag tillkännagifvit mig hålla före, att en nedsättning kunde ega rum uti resekostnadsersättningen för dem, som färdas med ångbåt, ehuru väl jag, i händelse Andra Kammaren icke skulle vilja göra någon nedsättning i detta afseende, ej ämnar framställa något yrkande derom. Jag har emellertid uttalat mig i hvad syftning jag anser en ändring kunna göras, och åberopande detta mitt tillkännagifvande, vidhåller jag yrkandet om punktens återförvisande till Utskottet. Jag anser det i alla händelser vara lämpligt, att de personer, som saken egentligen rör, — ty vi åtnjuta ju inga resekostnadsersättningar, — må i första hand besluta; och jag hemställer om ej de skäl, jag nu anfört, må anses vara tillräckliga för att återremittera punkten.

Herr Hallenborg: Jag kan för min del ej biträda den åsigten, att denna Kammare af grannlagenhetsskäl hör undandraga sig att först ingå i pröfning af frågan, såsom ej egentligen rörande Kammarens ledamöter. Tvärtom synes det mig som om Första Kammaren just till följd häraf vore mest kompetent att yttra sig i frågan, såsom helt och hållet opartisk. Hvad sjelfva saken beträffar, anser jag skjutsersättningen vara tillräckligt högt beräknad; — vid förra riksdagen föreslog jag att den måtte utgå med 2 R:dr 50 öre per mil, hvilket dock icke vann Kammarens bifall, och då jag icke vågar hoppas att en förnyad framställning häraf kan vinna godkännande, måste jag för min del vara belåten med den nedsättning från 3 R:dr 75 öre till 3 R:dr, som nu blifvit af Utskottet föreslagen.

På grund häraf anhåller jag om bifall till Utskottets förslag i denna punkt.

Friherre Raab, C. A.: Jag hade visserligen icke haft för afsigt att yttra mig i frågan, alldenstund jag förmodade att den skulle blifva till Utskottet återremitterad, men då en talare här uppträdt och uttalat en bestämd åsigt i sjelfva saken, vill äfven jag derom yttra några ord, till den kraft och verkan de kunna förmå.

Grundlagen säger, att hvarje ledamot af Andra Kammaren skall af statsmedel åtnjuta resekostnad till och från Riksdagen; det är hvad 23 § i Riksdags-ordningen i ämnet innehåller. Den lemnar deremot frågan ofafgjord, till hvad belopp denna ersättning bör utgå. Som Kammarens ledamöter emellertid äro tillagde ett arfvode, uppgående till 10 R:dr om dagen, har man ställt dem i likhet med tjänstemän, som åtnjuta 10 R:dr i dagtraktamente, och vid resor ega att uppbära ersättning för dubbel hyttplats och plats i första klassens kupé. För min del finner jag frågan vara helt och hållet outredd, och kan icke inse hvarföre Andra Kammarens, såsom många af Första Kammarens, ledamöter ej skulle kunna åtnötjas med enkel hyttplats å ångbåt, och å jernväg plats i andra klassens kupé. Frågan torde behöfva en närmare utredning, än den hittills erhållit, och äfven ur denna synpunkt torde det således icke vara ur vägen att återförvisa den till Utskottet.

Friherre Funck: Som blott första punkten af Betänkandet hittills blifvit föredragen, vill jag tillsvidare endast yttra mig om hvad densamma innehåller, nemligen om ersättningen för resa med skjuts. Den Stats-Utskottets afdelning, som behandlade frågan, tillstyrkte bibehållande af det förra skjutsersättningsbeloppet, 3 R:dr 75 öre milen, men i Stats-Utskottets plenum kom man till det resultat, hufvudsakligast på hemställan af Andra Kammarens ledamöter, att beloppet nedsattes till 3 R:dr. Beslutet härom fattades enhälligt och emot denna punkt har ingen reserverat sig. Första Kammarens ledamöter i Utskottet, och jag med dem, ansågo att deras mening borde vika för den af Andra Kammarens ledamöter uttalade åsigt, hvilket äfven i en fråga sådan som denna var på sin plats; och som det till följd häraf är föga sannolikt, att Utskottet kan finnas benäget att förelä någon ändring i hvad det enhälligt beslutat, hvadan ock en återremiss blir onödig, hemställer jag att punkten måtte af Kammaren bifallas.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Utskottets förevarande hemställan och dels återremiss deraf: framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan, hvarvid svarades många ja jemte åtskilliga nej, och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja jemte åtskilliga ja: hvarefter och sedan proposition på bifall till merberörda hemställan förnyats samt med många ja jemte åtskilliga nej besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Utskottets sednare hemställan.

Herr Hallenborg: Om Kammaren skulle bifalla Utskottets förslag i denna punkt, sedan den nyss föredragna punkten blifvit godkänd, så skulle en i ögonen fallande oformlighet uppstå, derigenom att Riksdagsfullmäktige genom olika sätt att färdas skulle kunna bereda sig olika inkomster. Då den, som reser med skjuts, endast åtnjuter 3 R:dr milen i skjutsersättning, kan ej vara riktigt, att den, som far med ångbåt, skall ega rätt att uppbära ersättning för dubbel hyttplats; och får jag derföre

anhålla om afslag å Utskottets hemställan i den föredragna punkten och bifall till Herr Carl Ifvarssons reservation, deri föreslås, att för resa sjöledes endast bör utgå ersättning för enkel hyttplats, samt på ångbåt, der ingen hytt finnes, för blott enkel salongsplats, samt på jernväg endast för en plats i första klassens kupé.

Friherre Raab, Ad. Ch.: På de skäl jag anförde vid diskussionen om Betänkandets första punkt anhåller jag om återremiss af den nu föredragna, såsom den om hvilken meningarne egentligen synas vara delade. Jag vill till ytterligare stöd för denna min anhållan erinra, hurusom, då denna Kammare vid förra riksdagen gick Andra Kammaren i förväg med beslut i denna fråga, flere ledamöter af Andra Kammaren anförde detta såsom ett skäl att icke göra någon förändring i saken, såsom redan till hälften afgjord. På det att ett sådant skäl icke nu må kunna anföras, är det nödigt att återremittera punkten, hvilket jag derföre anhåller att Kammaren måtte göra.

Herr Wallenberg: Jag kan sannerligen icke finna, att frågan är stor nog för att förtjena det afseende, som man här vid densamma synes vilja fästa. För min del skulle jag icke vilja biträda ett beslut af Första Kammaren om nedsättning i det reseersättningsbelopp, Utskottet föreslagit för Andra Kammarens ledamöter, derföre att en eller annan Utskottsledamot reserverat sig emot detsamma. Det synes mig icke vara lämpligt, att Kammaren nedprutar det ersättningsbelopp. Utskottet ansett skäligen böra utgå; allrahelst som de bestämmelser, hvilka nu blifva beslutade, redan vid nästkommande riksdag kunna ändras, om man så finner för godt. Jag anser mig således föranlåten att hemställa om bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets ifrågavarande hemställan, dels återremiss deraf, och dels af Herr Hallenborg, att Kammaren, med afslag å samma hemställan, skulle antaga det förslag, som Herr Carl Ifvarsson i sin vid Utlåtandet fogade reservation afgifvit.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets förevarande hemställan, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej, och slutligen proposition på afslag derå samt antagande af Herr Carl Ifvarssons förslag, hvilken proposition besvarades med många nej jemte åtskilliga ja; hvarefter och sedan proposition på återremiss af merberörda hemställan förnyats samt besvarats med många ja, blandade med nej, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Sedan votering begärts samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, det Kammaren egde att bestämma, huruvida kontrapositionen vid den blifvande voteringen skulle innefatta bifall till Utskottets hemställan eller afslag derå och antagande af Herr Carl Ifvarssons förslag; hemställde

Herr Grefven och Talmannen, att bifall till Ut-kottets hemställen skulle utgöra kontrapositionen, och, då dervid svarades många ja jemte åtskilliga nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

Den, som vill, att andra punkten i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 9 skall till Utskottet återförvisas, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifaller Kammarerna den ifrågasvarande punkten.

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 61;

Nej — 36.

Föredrogs ånyo och bifölls Första Kammarernas Tillfälliga Utskotts den 12 och 15 dennes bordlagda Utlåtande N:o 3. angående väckt förslag om tillåtelse för enskilda läroverk att få sina afgående lärjungars mogenhet pröfvad af egna lärare under tillsyn af Statens censorer.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets den 15 dennes bordlagda Memorial:

N:o 10, angående förskott å aflöningen för den hos Kamrarna och Utskotten samt Riksdagens Kansli anställda betjening; och

N:o 11, angående anvisande af arvode för befatningen med tryckta riksdagshandlingars mottagning, värdande och utdelning.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Stats-Utskottets den 15 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 12, i anledning af väckta motioner om anstånd med ränte- och kapitalinbetalningarne å lånet för sjön Wesans uttappning;

N:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga Proposition om anvisande af särskildt anslag för allmänna arbeten under år 1868 till beredande af arbetsförtjenst åt den i följd af missväxt och dyr tid nödställda befolkningen inom vissa delar af landet; och

N:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga Proposition om användande af medel, som i Riksgälds-kontoret innestå och blifvit anvisade till allmänna arbeten, hvilka icke kommit till stånd.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 15 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 4, i anledning af väckt motion om ändring af nu gällande föreskrifter rörande tiden för allmänna vägars lagning och grusning;

N:o 5, i anledning af väckt motion, om åtgärders vidtagande till hämmande af lösdrifveriet och tiggeriet i landet;

N:o 6, i anledning af väckt motion om inskränkning i rättigheten att idka landthandel;

N:o 7, i anledning af väckt motion om ändring af Jagtstadgan; och

N:o 8, rörande väckt förslag om sådan ändring i 12 § Läroverksstadgan, att grekiska språket måtte blifva ett valfritt läroämne.

Efter tillkännagifvande, att Andra Kammaren, enligt ankommet protokolls-utdrag, denna dag jemväl förehaft Lag-Utskottets Utlåtande N:o 3, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitie-ombudsmans embetsförvaltning, hemställde Herr Grefven och Talmannen, huruvida Kammaren, i enlighet med hvad Talmännen vid hållet sammantråde öfverenskommit att hos Kamrarne föreslå, behagade besluta att nästa Lördag den 22 dennes företaga val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens Justitie-ombudsman och hans Suppleant.

Ropades ja.

Härefter anmälte sig och yttrade:

Herr vice Talmannen: Jag får vördsamt föreslå, att vid den valförrättning, som nästkommande Lördag kommer att ega rum för utseende af 24 ledamöter i den nämnd, hvilken skall välja Riksdagens Justitie-ombudsman, i likhet med hvad vid förra Riksdagen egde rum, 6 suppleanter måtte utses. Dessutom och för vinnande af tid, vågar jag föreslå att suppleantvalet måtte ske samfäldt med valet af ordinarie ledamöter på så sätt, att å valsedlarne upptagas namnen å 30 personer, då de 24, som erhållit de flesta rösterna, skola i nämnden ingå såsom ordinarie ledamöter och de 6 i röstetalet närmaste anses såsom suppleanter.

Grefve Mörner C. G: Mig förefaller det mindre formenligt att, på sätt nu blifvit föreslaget, samfäldt utse ordinarie ledamöter och suppleanter. Det rätta och med vanlig ordning mest öfverensstämmande sättet vore, att de ordinarie ledamöterna först utseddes och derefter genom särskildt val suppleanterne. Detta är min mening, som jag, i händelse den ej vinner understöd, ej vill försöka genomdrifva, men dock anhåller få i protokollet antecknad.

Grefve Hamilton, Henning: Jag förenar mig i Grefve Mörners åsigt, att val af ordinarie ledamöter och suppleanter böra ske hvar för sig. Visserligen skulle någon tid vinnas derigenom, att valen på en

gång anställdes, men en olägenhet skulle dock häraf uppstå, öfver hvilken jag, som ofta tillhör minoriteten inom Kammaren, visserligen ej synes böra klaga, men som dock bör undvikas. Då valen ske på det sätt, Herr vice Talmannen föreslagit, kan nemligen majoriteten väl bestämma valets utgång i dess helhet, men minoriteten har dock i sin hand att afgöra, hvilka bland de valde skola blifva ordinarie ledamöter eller suppleanter. Det torde likväl vara riktigast, att majoriteten äfven i detta hänseende kan göra sin mening gällande.

Herr Hasselrot: Jag ber blott att få instämma med Herr Grefve Hamilton, enär jag anser det af honom föreslagna valsättet vara det enda med grundlagen öfverensstämmande.

Grefve af Ugglas: Äfven jag ber att få anmärka, att jag anser det af Grefve Hamilton förordade valsättet vara det enda rigtiga.

Herr Hallenborg: Om jag ej misstager mig, har Kammaren redan beslutat att utse elektorerna på sätt Herr vice Talmannen föreslagit. Om likväl jag härutinnan misstagit mig, så ber jag endast att få nämna att, så vidt jag kan finna, genom det af Herr vice Talmannen föreslagna valsätt, majoriteten, hvilken å sin lista uppför alla de trettio namnen, ovilkorligen måste komma att blifva segrande. Om deremot vid ifrågasvarande val först utses 24 elektorerna, och derefter genom särskild votering sex suppleanter, skulle det kunna vara en möjlighet att minoriteten på ett eller annat sätt i någon mån bestämde valets utgång.

Herr vice Talmannen: Mitt förslag afsåg hufvudsakligen, att suppleanter skulle utses. Huruvida desse utses på det sätt, jag föreslagit, eller på det sätt, som andra talare föreslagit, anser jag likgiltigt. Jag vill blott erinra, att, vid föregående riksdagar, så långt jag kan minnas, det af mig föreslagna förfaringssätt blifvit iakttaget.

Herr Wallenberg: Jag tror för min del att denna fråga är sådan, att, såvida ej Kammaren är fullt ense om att bifalla det af Herr vice Talmannen framlagda förslaget, bör detsamma ej komma vidare i fråga. Fördenskull får jag yrka att vid det blifvande valet måtte först utses 24 valmän, och derefter genom särskild votering sex suppleanter.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen att, efter det Herr vice Talmannen afstått från den sednare delen af sitt förslag, hvilket rörde sättet för de ifrågasvarande suppleanternes utseende, det endast återstode att fatta beslut öfver hvad Herr vice Talmannen i främsta rummet föreslagit, eller att Kamnaren skulle välja 6 suppleanter till de ifrågasvarande valmännen; och finge Herr Grefven och Talmannen således nu hemställa, huruvida Kammaren behagade besluta att efter valet af de tjugufyra valmännen särskildt utse 6 suppleanter till dem.

Ropades ja.

Herr Heijkensköld. Hos Kammaren får jag ödmjukeligen anhålla om fjorton dagars permission, räknad från den 22 dennes.

Denna anhållan bifölls.

Herr Petre: Jag får hos Kammaren vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsgörömlen under fjorton dagar, räknade från nästkommande Lördag.

Jemväl härtill lemnade Kammaren sitt samtycke.

Anmälades och bordlades:

Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående bestridande af kostnaderna för allmänt kyrkomöte;

N:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelse, angående ungefärliga värdet af Statsverkets egendom;

N:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående ifrågasatt försäljning till Carlskrona stad af några Kronan tillhöriga tomter derstädes;

N:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, i fråga om upplåtelse till Westerås stad af Kronans dervarande spanmälsmagasins tomt, jemte dertill hörande utmarkslott;

N:o 19, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående afstående till Umeå stad af en del utaf Landshöfdingeresidens-tomten derstädes;

N:o 20, i anledning af väckt motion om lindring i den en del kronoskatte-gatuhus åliggande dagsverksskyldighet till kungsgården Hjelmshult;

N:o 21, i anledning af väckt motion, angående inköp för Statens räkning af till skogskultur tjenlig jord m. m.;

Bevillnings-Utskottet Betänkande N:o 3, i anledning af väckt motion om nedsättning af portot för enkel brefvigst till 10 öre;

Banko-Utskottets Memorial N:o 2, angående verkställd undersökning och granskning af Riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning; samt

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9, i anledning af väckt motion om insändande till Kongl. Maj:t från General-tullstyrelsen af uppgifter å Svenska varor, som från utrikes ort till riket tullfritt återinföras.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

In fidem
O. Brakel.